

מדינת ישראל – בתי המשפט

دولة اسرائيل - المحاكم

בית משפט השלום ירושלים

חשין 6 ירושלים 95156

טלפון: 02-6593333 פקס: 02-6254189

תיק בימ"ש

رقم الملف

א 12495/02

א 12495/02 רשף נ. "אליהו" חברה לביטור

למקרה
29-01-08

בפני כב' השופט בר-עם משה

הודפס ב-27/01/2008

אישור מסירה: 130-02775800-80

אל: עו"ד שינדלר אבי מר. 24305

אל: הלל 14 ת.ד. 2166

ירושלים 94581

בית משפט השלום ירושלים

27/01/2008

א 12495 / 2002

התובע: טל רשף

ב"כ תובע: שינדלר אבי

-נגד-

הנתבע: "אליהו" חברה לביטוח בע"מ

ב"כ נתבע: שכטר מנחם

מכתב כללי

מצ"ב העתק פסק דין כב' שופט בר-עם משה מיום 24/01/2008.

ופק ע"י תורג'מן אביבה

בתי המשפט

1

בית משפט השלום ירושלים
בפני: כב' השופט משה בר-עם
א 012495/02
תאריך: 24/1/08

בעניין: טל רשף (קטינה)

ע"י ב"כ עו"ד אשל
התובעת

נגד

1. אליהו חברה לביטוח בע"מ
2. אבנר-איגוד לביטוח נפגעי רכב בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד שכטר
הנתבעות

פסק דין

א. כללי:

תביעה לפיצויים בשל נזקי גוף שנגרמו לתובעת בתאונת דרכים ועל פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "החוק").

ב. על העובדות, הטענות וההליכים:

התובעת, ילידת 29/9/91 נפגעה בתאונת דרכים ביום 17/8/99 בעת שנסעה ברכב (להלן: "התאונה"). כתוצאה מהתאונה נפגעה התובעת בחלקי גוף שונים ובעיקר בעין ימין, בלסת וברגל שמאל. התובעת פונתה לבית החולים הדסה עין כרם, נבדקה, טופלה ושחררה. התובעתנה הוגשה כנגד הנתבעות,

בתי המשפט

2

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 מבטחות השימוש ברכב בו נסעה במועד התאונה. הנתבעת לא כפרה בכיסוי
2 הביטוחי וטענה לעניין העדרו של קשר סיבתי ולחילופין, לעניין גובה הנזק.

3

4 לטענת התובעת, בעקבות התאונה, סבלה מתגובת דחק (stress) ברורה,
5 שכללה סיוטי לילה ופחדים, למשך תקופה ארוכה וכעבור כשנה, אובחנה
6 כסובלת מסוכרת נעורים, במצב מתקדם ואושפזה במצב דחוף של DKA,
7 בבית החולים הדסה עין-כרם. מנגד, טענו הנתבעות כי המחלה התפתחה ללא
8 כל קשר לתאונה. טענתן סומכת על העובדה כי המחלה אובחנה אצל התובעת
9 ביום 15/8/00, כשנה לאחר התאונה. בית המשפט מינה מומחה לרפואה
10 פנימית, פרופ' חנוך בר-און ז"ל, לצורך מתן חוות דעת בשאלת הקשר הסיבתי
11 בין התאונה לסוכרת נעורים ולקביעת שיעור הנכות. כמו כן, מונתה מומחית
12 בתחום רפואת העיניים, ד"ר סוזי רונן.

13

14 בחוות דעתה מיום 22/9/05, מצאה ד"ר רונן מצאה כי התובעת נפגעה, בין
15 היתר, באזור העין הימנית, אשר גרמה לפצע בקרנית, שטף דם תת לחמית,
16 נפיחות וצניחה בעפעף העליון. ד"ר רונן הוסיפה כי הפציעות חלפו והתרפאו.
17 עוד מצאה, כי שנה לאחר התאונה הרכיבה התובעת משקפיים בשל קוצר
18 ראייה קל והגם שסברה כי קיים קשר בין החבלה לקוצר ראייה קל, סיכמה,
19 כי "היות והראיה מתוקנת עם המשקפיים וכל סימני התאונה חלפו, לא
20 נותרה נכות כתוצאה מן התאונה". בתשובה לשאלות הבהרה, לב"כ הנתבעת,
21 חזרה על עמדתה, לפיה קוצר הראיה הופיע עקב התאונה ודחתה את הטענה
22 שאין להכיר בקשר הסיבתי, רק בשל כך שהתובעת החלה להרכיב משקפיים,
23 כשנה לאחריה, שכן "...ייתכן מאוד שסבלה מכך קודם, אך לא קיבלה
24 משקפיים".

25

בתי המשפט

3

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 בחוות דעתו, מיום 3/9/05, מצא פרופ' בר-און כי "...ימים ספורים לאחר
2 שחרורה של העלמה רשף מחדר המיון החלו להופיע הפרעות קשות
3 בהתנהגות, כאשר סבלה מנוקטוריה, סיוטי לילה, ופחדים להכנס למכונית.
4 במשך השבועות לאחר מכן היו תלונות מדי פעם על פה יבש וצורך בשתיה
5 מרובה (על כך אין לנו מסמכים רפואיים כתובים). סוכרת נעורים עם כל
6 תופעותיה הבולטות פרצה שבועות אחדים לפני האשפוז שלה, כשנה לאחר
7 התאונה". פרופ' בר-און הוסיף, כי מאותו מועד ועד בכלל, היא צמודה
8 לטיפול באינסולין "...והיא נחשבת כמאוזנת". בהמשך הוסיף כי התאונה
9 ובעיקר ההפרעות הנפשיות והגופניות, "...היו כרוכים במתח וב-stress
10 חריגים ללא ספק ולכן יש לקשור אותם עם הנזק ההדרגתי...". בסיכום
11 חוות דעתו, קבע כי שיעור נכותה של התובעת מגיע כדי 40% והוסיף כי
12 "...ישנה סבירות להניח כי במרוצת השנים (בעוד 25-15 שנה) תוחמר
13 הנכות עם הופעתם של סיבוכים ואסקולאריים בעיניים, בכליות ובכלי דם
14 אחרים", אם כי הדגיש, כי ככל שתקפיד על דיאטה ומתן זריקות אינסולין
15 במועדן "...אין כעת כל קיפוח גופני". בנסיבות אלו, סבר כי התובעת לא
16 סבלה "...מתקופות ממושכות או אפילו קצרות של ירידה בכוח פעילותה
17 או נסיגה מתפקוד תקין, פרט אולי לתקופה הסמוכה לאירוע התאונה".
18 בתשובות לשאלות הבהרה, מיום 29/1/06, הוסיף המומחה כי הגם שקשה
19 להניח כי התובעת פיתחה תסמיני סוכרת בסמוך לתאונה, אין לשלול
20 אפשרות כזאת וזאת, לנוכח הסבל שהופיע שבועות אחדים לאחריה, שמהווה
21 ביטוי ראשוני של המחלה, שלא אובחנה, אלא רק לאחר החמרתה. בתשובות
22 לשאלות נוספות, הדגיש כי "...מזה לפחות 20 שנה שאני עוסק בהגשת חוות
23 דעת בדבר הקשר האפשרי שבין מצבי דחק (סטריס) לבין התפרצותה של
24 סוכרת או החמרתה. אני מאמין, גם לפי נסיוני העשיר וגם על פי
25 פרסומים... כי קיימת זיקה זאת כאשר... דחק גופני או נפשי מעוררים את
26 המחלה או מקדימים את היחשפותה. מתחת לידי יצאו עשרות חוות דעת

בתי המשפט

4

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 התומכות בזיקה הזאת. לא זכור לי כי אי פעם רשמתי כי אין קשר כזה".
2 לנוכח תשובות המומחה, ביקשה הנתבעת את פסילתו וחזרה על עמדתה גם
3 במהלך חקירתו (פרוט' מיום 10/7/06). בהחלטת בית המשפט (שם, עמ' 31),
4 נדחתה הבקשה ונקבע כי בית המשפט ישקול מינוי מומחה נוסף, לאחר סיום
5 חקירתו של פרופ' בר-און. הנתבעות ביקשו להשיג על החלטת בית המשפט
6 (בר"ע 2374/06). בהחלטת בית המשפט המחוזי (כב' השופט עדיאל), נמצא כי
7 לא נפל כל פגם בחוות דעתו של פרופ' בר-און ואין בעובדה כי עמדת המומחה
8 שלפיה קיים קשר סיבתי בין מתח נפשי לסוכרת, כשלעצמה, צריכה לשמש
9 טעם לפסילתו.

10

11 בין לבין, נפטר פרופ' בר-און, למרבה הצער ובנסיבות אלה, הוסכם על מינוי
12 מומחה רפואי חליף, ד"ר קליינמן, אשר בחוות דעתו (מיום 19/6/07), מאמץ
13 "...את חוות הדעת של מורי, פרופ' בר-און ז"ל, בכל הנוגע לתיאור המקרה
14 והסבריו לגבי סוכרת הנעורים, אך לא את מסקנותיו", בשל כך כי קיים פער
15 משמעותי בין מועד תאונת הרכבים לבין התפרצות המחלה (כשנה)
16 ומשבאנמנזה שנלקחה בבית החולים, לאחר גילוי המחלה, נמצא כי
17 "...הסימנים הקליניים של המחלה החלו רק שבועיים (לפני כן, זאת בניגוד
18 מוחלט לטענת החולה היום" ומשלדעתו, לא ניתן היה "...לפספס אנמנזה
19 כה דרמטית וחריגה, כפי שהחולה מתארת היום". המומחה הוסיף, לעניין
20 הקשר שבין stress נפשי לבין הסוכרת, כי קיימת מחלוקת בספרות הרפואית
21 וכל זמן "...שהקהילייה הרפואית לא תקבע הנחיות או גישות אחידות, לא
22 ניתן לטעון כי קיים קשר סיבתי בין סטרס לסוכרת מסוג 1 או 2. מאידך,
23 מקובל היום כי אירוע סטרסוגני יכול להחמיר באופן זמני איזון סוכרת".
24 יחד עם זאת, הוסיף כי "...מקובל להניח כי קיים קשר בין אירוע סטרסוגני
25 לבין התפרצות מחלה במידה והיא אירעה תוך שלושה חדשים מאז
26 האירוע... במקרה שלפנינו המרחק מבחינת הזמן גדול יותר", שכן המחלה

בתי המשפט

5

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 התפתחה כשנה לאחר התאונה וכי "...אין מידע אוביקטיבי על סבלה במשך
2 כל השנה קודם התפרצות המחלה, ולכן לא ניתן לקשר נסיבתית בין התאונה
3 למחלה". את נכותה של התובעת, קבע בשיעור של 40%. בתשובות לשאלות
4 הבהרה של ב"כ התובעת מיום 29/7/07, חזר על עמדתו שלפיה ובשל
5 העדרותם של ממצאים חריגים והופעתם רק לאחר כשנה, אין לקשור את
6 הופעת המחלה לתאונה ואולם הודה, כי לו הופיעו הנתונים באנמנזה שנערכה
7 בבית החולים, היה מקום לקשור את האירוע של התאונה כגורם למחלה.

8

9 התובעת הגישה את עדויותיה הראשיות בתצהירים, תצהירה ותצהיר אביה,
10 מאיר רשף. בהמשך, נחקרו המצהירים וכן נחקר, בטרם פטירתו, פרופ' בר-
11 און (דיון מיום 10/7/06).

12

13 לאחר שהסתיימו הליכי ההשגה, בעניין פסילת פרופ' בר-און, טרם מותו (וכן
14 נדחה ערעור הנתבעות על החלטה אחרת של בית המשפט, בעניין הצגת חוות
15 דעתו של פרופ' בר-און המנוח, בפני המומחה החליף, ד"ר קליינמן), נשלחו
16 שאלות הבהרה לד"ר קליינמן ובהמשך, לאחר שנדחתה בקשת התובעת
17 להגשת תצהיר נוסף ומשבית המשפט לא התבקש לזמן את ד"ר קליינמן
18 לחקירה על חוות דעתו, נקבע המשך הדיון להגשת סיכומים ומשאלה הוגשו –
19 הובא בפניי התיק למתן פסק דין כדלקמן.

20

21

22

23 ג. השאלה שבמחלוקת והכרעה בתמצית:

24

25 עיון בסיכומי הצדדים, מעלה כי השאלה העיקרית השנויה במחלוקת, עניינה,
26 בשאלת יסוד הקשר הסיבתי (העובדתי), בין התאונה והמתח הנפשי שנגרם,

בתי המשפט

6

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 בעקבותיה ובין מחלת סוכרת הנעורים ממנה סובלת כיום התובעת. ודוק –
2 שאלת הקשר הסיבתי, המחייבת הכרעה במקרה דנן, איננה נוגעת לשאלה
3 העקרונית, בדבר קיומו של קשר סיבתי מספק בין הופעת סטרס ככזו, לבין
4 מחלת סוכרת וקיומן של אסכולות רפואיות שונות בנדון, שכן עיון מדוקדק
5 בחוות דעתו של ד"ר קליינמן מעלה כי הגם שקיימת מחלוקת, בעניין קיומו
6 של קשר סיבתי בין stress נפשי לסוכרת, סבור המומחה כי ניתן לקשר
7 ביניהם ובלבד שהתפרצות המחלה ארעה תוך 3 חודשים ממועד התאונה (עמ'
8 4, ס' 4 לחוות דעתו). אם כן, קיומו של קשר סיבתי, במקרה דנן, תלוי
9 בהכרעה בשאלה עובדתית, מצומצמת, האם יש לקבל את גרסת התובעת,
10 בדבר הופעתם של תסמינים מוקדמים למחלה (צימאון, שתיה מרובה,
11 השתנת לילה), המעידים על "התפרצותה" – כלשון המומחה, במועד שסמוך
12 לתאונה, או שמא יש לדחותה ולהעדיף את טענת הנתבעות, הנסמכת על
13 האנמנזה שנלקחה מהתובעת, עובר לאישפוזו בבית החולים, כשנה לאחר
14 התאונה, בעת אבחון המחלה והופעות תסמינים משמעותיים יותר ובהעדר
15 תיעוד לקיומם של התסמינים המוקדמים, בגדרה.

16

17 יאמר מיד, כי לאחר שבחנתי את טענות הצדדים והתרשמתי מהעדויות
18 שהובאו במהלך הדיון, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לקבל את התביעה לאחר
19 שהתובעת השכילה להוכיח את טענותיה, במידה הדרושה ולהניח תשתית
20 ראייתית מספקת, לביסוס גרסתה, לעניין הופעת התסמינים המוקדמים,
21 בסמוך לאחר התאונה. ודוק – הגם שבית המשפט, במותבו הנוכחי, לא ניהל
22 את ישיבת ההוכחות ולפיכך, נמנעה ממנו האפשרות להתרשם התרשמות
23 ישירה ובלתי אמצעית מהעדים שהעידו בתובענה ואף כי הנני נדרש לתשתית
24 העובדתית שהובאה במהלכה, אין מניעה לקבוע בפסק הדין, ממצאים
25 עובדתיים רלוונטיים ולהכריע על פיהם, שכן, לא אחת נדרש בית המשפט
26 להעריך מהימנותה של עדות שלא נשמעת בפניו ואין "...בעובדה שבית

בתי המשפט

7

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 המשפט איננו יכול לנקוט במבחן ההתרשמות הישירה מן העד, כדי למנוע
2 ממנו מנקיטת עמדה – וקביעת ממצא – באשר למהימנות העדות והאת –
3 בעזרתם של המבחנים האחרים הנעוצים בהשוואה לראיות אחרות
4 ובהעמדת העדות במבחן של הגיון, שכל ישר ונסיון החיים" (י. קדמי, על
5 הראיות – חלק שלישי, עמ' 1671 (להלן: "קדמי")). זאת ועוד, בקביעת קיומו
6 של קשר סיבתי, בין התאונה למחלה, אינני נזקק למסקנותיו של פרופ' בר-
7 און, ז"ל, המפורטות בחוות דעתו, בשל פטירתו, טרם חקירתו וטענות
8 הנתבעות בעניין זה, בסיכומיהן (ס' 4-5), מקובלות עליי. אכן נכון, צודקות
9 הנתבעות בטענתן, כי לכל היותר, ניתן לסמוך על "ממצאים עובדיים"
10 שהובאו בחוות דעתו של מומחה שנפטר, בהיותם קבילים, כחריג לאימרת
11 חוץ של עד ואין לקבל, כראיה קבילה, את מסקנותיו (ע"א 506/82 זונטג
12 שמעון נ. עזבון המנוח מנדלסון דוד ז"ל פ"ד מ(3), 113), שכן, אם "נפטר
13 עורכה של תעודת רופא / חוות דעת מומחה, לא ניתן להגיש התעודה / חוות
14 הדעת כראיה; והפתרון הוא בקבלת חוות דעת / תעודה אחרת על בסיס
15 העובדות המפורטות בה" (קדמי, חלק שני, עמ' 827). בענייננו, חקירת
16 המומחה הופסקה לבקשת הנתבעות, בטרם זה נחקר על חוות דעתו, לגופה
17 (החלטה מיום 10/7/06, עמ' 32 ש' 3-6) ובהמשך, נפטר, בטרם היה סיפק בידו
18 להשלים את עדותו ומשכך, לא ניתן לסמוך על חוות דעתו, למעט לעניין
19 התשתית העובדתית שהובאה בגדרה.
20 לאחר שאמרנו כל אלה, נעבור לדון בשאלת הקשר הסיבתי, לגופה.
21
22

ד. סוגיית הקשר הסיבתי:

23 מושכלות יסוד בדיני נזיקין הינן כי על התובע להוכיח את יסוד הקשר
24 הסיבתי, בין ההתנהגות העוולתית כלפיו (ובענייננו, בין התאונה), לבין הנזק
25
26

בתי המשפט

8

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 שנגרם ובמידה הדרושה, שאם לא כן, לא יזכה ברגיל, בכל פיצוי (ע"א
2 7375/02 ב"ח כרמל חיפה נ' עדן מלול – פורסם בנבו, ע"א 8279/02 זאב גולן
3 נ' עזבון המנוח ד"ר מנחם אלברט ז"ל – פורסם בנבו).
4
5 בתצהירה, מסרה התובעת, כי לאחר התאונה, סבלה מסיוטים בלילות
6 "...והיו גם הרבה מקרים של השתנת לילה" (שם, ס' 7). זאת ועוד, בסמוך
7 לאחר התאונה, החלה "...לסבול מתחושת יובש בפה וצמאון, צריכה מרובה
8 של נוזלים, הקאות, צריבה במתן שתן ומשינויים במשקל הגוף" (שם, ס' 10)
9 והוסיפה, כי בסמוך לאבחון המחלה "...ירדתי במשקל באופן דרסטי...
10 הופיע כחלון, הקאות מרובות וחולשה כללית קשה" (שם). לחיזוק, הובא
11 תצהיר אביה, אשר תמך בגרסתה (ס' 6). בחקירתה, חזרה התובעת על האמור
12 בתצהירה ובלשונה "...אני זוכרת את זה טוב מאוד, כי שבועיים שלושה
13 לאחר התאונה, זה היו לילות שאני בחיים לא אשכח. היו לי סיוטים בלילות
14 זה היה סוג של טראומה בשבילי" (פרוט' מיום 10/7/06, עמ' 8, ש' 18-20).
15 בהמשך, הוסיפה על הופעת התסמינים המוקדמים (עמ' 10, ש' 15, עמ' 11, ש'
16 7-8), אם כי הודתה כי התסמינים המשמעותיים יותר כגון ירידה במשקל,
17 הופיעו בסמוך לאבחון המחלה (ש' 11). בחוות דעתו, מצא פרופ' בר-און, כי
18 ימים ספורים לאחר התאונה, החלו להופיע הפרעות קשות בהתנהגות
19 התובעת, "...כאשר סבלה מנקטוריה, סיוטי לילה ופחדים" ובמשך
20 השבועות שלאחר מכן היו תלונות על יובש בפה וצורך בשתייה מרובה.
21 הממצאים העובדתיים הנ"ל התקבלו לחלוטין על ידי ד"ר קליינמן בחוות
22 דעתו. אכן נכון, אין בתיעוד הרפואי שנערך עובר לאיבחון המחלה, כל ביטוי
23 לתלונות שניתן לקשור אותן למחלה. יחד עם זאת, הנני סבור, כי בשים לב
24 לטיבן של התסמינים המוקדמים, שאינן חריפות, כשלעצמן, אין ליתן לעניין
25 זה משקל מכריע, לעניין הוכחת קיומן במועד הנטען. גרסת התובעת, בשים

בתי המשפט

9

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 לב לנסיבות מתן עדותה "בוכה ומתרגשת" (שם, עמ' 8, ש' 20), הינה
2 הגיונית, סבירה ומהימנה ולפיכך, מקובלת עליי לחלוטין.

3

4 לשון אחר, הנני מקבל את גרסת התובעת בהיותה מהימנה, משתשובותיה
5 בחקירה הנגדית משתלבות בתצהיר עדותה הראשית, ומשדבריה מתיישבים
6 עם ההיגיון והשכל הישר, ובפרט משום שבהחלט מתקבל על הדעת כי
7 התובעת לא מצאה לנכון להתלונן בפני גורם רפואי על תקופה של שבועות
8 ספורים בהם חשה צמאון יתר, ונוזקה לשתייה מרובה ולתכיפות במתן שתן,
9 וכל זאת על רקע פגיעתה בתאונה והפחדים שליוו אותה באותה תקופה.
10 מסתבר כי בתקופה זו בה היתה נתונה לפחדים וסיוטים עקב התאונה (ס'
11 3-4, 7 לתצהירה, עמ' 8 ש' 18-21), לא נתנה דעתה על התופעות האמורות,
12 אשר חלפו כעבור שבועות אחדים, ואשר בעיני אדם מן היישוב שאינו מומחה
13 ברפואה ובוודאי, בעיני ילדה קטנה, אין בהן כדי להצביע באופן מובהק על
14 מחלה כלשהי. זאת ועוד, מאחר שהתובעת שוחררה מבית החולים ביום
15 התאונה (גליון שחרור מבית החולים הדסה עין כרם מיום 17/8/99, נספח
16 לכתב התביעה), הרי ברור כי התובעת לא התלוננה באותו מועד על התופעות
17 שהתפתחו במהלך התקופה שלאחר מכן, וכאשר אושפזה התובעת כעבור שנה
18 בשל מחלת סוכרת נעורים, גם כאן ניתן לקבל את העובדה כי התמקדה
19 בתופעות החריפות מהן סבלה עובר לאשפוז, ולא פירטה את התסמינים
20 המוקדמים, מהן סבלה שנה קודם לכן.

21

22 אמת, בחוות דעתו, שלל ד"ר קליינמן, קיומו של קשר סיבתי ואולם, זאת מן
23 הטעם שגרסת התובעת איננה נתמכת באנמנזה שנלקחה ממנה, עובר לאבחון
24 המחלה. ודוק – המומחה היה מוכן להכיר בקשר הסיבתי האמור, ובלבד
25 שהתובעת היתה מדווחת בסמוך למועד התאונה על הופעת התסמינים
26 המוקדמים. מכאן, נכונה טענת התובעת, כי אם יקבל בית המשפט את

בתי המשפט

10

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 גרסתה העובדתית – כי אז יש לקבוע כי נתקיים קשר סיבתי בין התאונה
2 לסוכרת נעורים, גם לשיטתו של ד"ר קליינמן. אכן נכון, אין צורך להכביר
3 במילים, בדבר החשיבות, שמייחס בית המשפט, לחוות דעת מומחה מטעמו
4 וברגיל, יאמץ את מסקנותיו וימנע מלקבלן, מטעמים מיוחדים ומקום בו
5 "נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת" (ע"א 293/88 חברת יצחק ניימן
6 להשכרה בע"מ נ' רבי, ע"א 3056/99 שטרן נ' המרכז הרפואי על שם חיים
7 שיבא פ"ד נו(2), 936, 948). יחד עם זאת, הלכה פסוקה היא כי הקביעה בדבר
8 מצבו הרפואי של התובע מסורה בידי בית המשפט (ע"א 1156/92 דורינה סגל
9 נ' נחום סגל – פורסם בנבו) ובענייננו, מקום בו המומחה שולל קיומו של קשר
10 סיבתי, על יסוד תשתית עובדתית שגויה (שם, פסקה 3).

11

12 וזאת יש לדעת, העובדה שמומחה רפואי נתמנה מכוח ס' 6א' לחוק הפיצויים,
13 אינה הופכת אותו לחסין מביקורת. בידי בית המשפט נתונה הסמכות לפסוק
14 גם בניגוד למסקנות המומחה, שעה שמכלול הראיות, הכולל בחובו עדויות,
15 בנוגע לסוגיה שבמחלוקת, מצביע על מסקנה שונה מזו אליה הגיע המומחה
16 (ע"א 3212/03 נהרי נ' דולב – פורסם בנבו). לשון אחר, "...בית המשפט ולא
17 המומחה הוא הפוסק האחרון גם בשאלות הרפואיות שנמסרו לחוות דעתו
18 של המומחה ולהלכה, אין בית המשפט חייב לפסוק על פי חוות דעתו של
19 המומחה, אם כי יתן לחוות דעת מוסמכת כזאת את מלא משקלה בכל הנוגע
20 לצד הרפואי המקצועי" (ע"א 16/68 רמת סיב בע"מ נ' ברזני פ"ד כב(2), 164,
21 168).

22

23 בענייננו, אינני נדרש לקעקע את מסקנות המומחה הרפואי, לעניין העדרו של
24 קשר סיבתי, בין התאונה למחלה, שכן זו ניתנה על יסוד התשתית העובדתית
25 שהונחה בפניו, שעיקרה, המסמכים הרפואיים והאנמנזה שהובאה בגדרם,
26 עובר לאבחון המחלה. אולם, עיון בחוות דעתו ובתשובותיו לשאלות ההבהרה

בתי המשפט

11

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 מעלה, כי למומחה היו "היסוסים והקביעות הן היפוטטיות" (ע"א 1156/92, לעיל), שהרי הסכים לקיומו של קשר סיבתי, ככל שגרסת התובעת תתקבל
2 כנכונה. לפיכך, משקיבלתי את גרסת התובעת, לעניין התסמינים המוקדמים,
3 שפקדו אותה לאחר התאונה, ומשד"ר קליינמן הבהיר כי לשיטתו, אילו
4 הופיעו תלונותיה של התובעת אודות התקופה הסמוכה לתאונה, בסיכומי
5 המחלה, כי אז – "היה מקום לקשר את האירוע של התאונה כגורם למחלה"
6 (תשובה 1.ג-ד לשאלות ההבהרה), אין מניעה כי בית המשפט יגיע למסקנה
7 שונה ויעריך את ההסתברות לקיומו של קשר סיבתי, אחרת מזה שסבר
8 המומחה ובהתאם לכללים המשפטיים הנוהגים וככל שיקבע כי גרסת התובעת
9 מהימנה ומסתברת. משאין חולק בדבר מידת ההוכחה הדרושה לביסוס יסוד
10 הקשר הסיבתי (עמידה במאזן ההסתברויות) ומשקיבלתי את גרסת התובעת,
11 הנני קובע, כי האפשרות לקשר סיבתי בין התאונה למחלה, מסתברת יותר
12 (ע"א 1639/01 קיבוץ מעין צבי נ' קרישוב – פורסם בנבו) ודי בכך, כדי לעמוד
13 בנטל הדרוש, להוכחת הקשר הסיבתי (העובדתי) ומכאן, לעניין הנזק.
14
15
16

17 ה. על הנזק:

18 הנכות הרפואית:

19 התובעת טענה כי יש להעמיד את נכותה הרפואית על 65%, בשים לב
20 להחמרה הצפויה במצבה, בתוך 20 שנה. בעניין הנכות הרפואית קבע ד"ר
21 קליינמן כי "...כיום, כשבע שנים מאז תחילת המחלה, קלינית החולה לא
22 מאוזנת, דבר המגביר בעתיד את הסיכונים המיקרו והמאקרו-וסקולאריים.
23 היא כבר סובלת מזהומים בדרכי השתן שעשויים בעתיד לפגוע בתפקוד
24 הכלייתי, כ"כ יש לה NASH המהווה גורם חשוב ביותר בימינו להתפתחות
25 שחמת הכבד ואי ספיקה כבדית בעתיד. למרות זאת נכון להיום כושרה
26 ותפקודה תקינים" (עמ' 4 לחוות הדעת). ד"ר קליינמן קבע לתובעת נכות

בתי המשפט

12

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 רפואית של 40%. פרופ' בר-און, שאת ממצאיו לעניין זה אישר ד"ר קליימן,
2 קבע נכות רפואית בשיעור זהה והצביע אף הוא על כי "...ישנה סבירות
3 להניח כי במרוצת השנים (בעוד 15-25 שנה) תוחמר הנכות עם הופעתם של
4 סיבוכים ואסקולאריים" (עמ' 3 לחוות הדעת).

5
6 בענייננו יש להעמיד את שיעור נכותה הרפואית כפי שקבעו המומחים, אשר
7 נקבע בגין סוכרת נעורים ה"מצטיינת בחוסר יציבות" (פריט 4(5)(א) לחלק א'
8 לתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה),
9 תשט"ז-1956) והמתאים אפוא למצב התובעת הבלתי מאוזן. אינני מקבל את
10 טענת התובעת לנכות רפואית גבוהה יותר, משלא הונחה תשתית ראייתית
11 רפואית, מספקת לכך שהחמרה האפשרית במצב התובעת, בעתיד משמעה
12 קביעת אחוזי נכות גבוהים יותר, ומשהתובעת בחרה שלא להפנות למומחה
13 שאלות בעניין זה. לפיכך, הנני קובע כי נכותה הרפואית של התובעת, בקשר
14 למחלת הסוכרת, הינה 40%.

15
16 בעניין העיניים קבעה ד"ר רונן, כאמור, כי לא נותרה לתובעת נכות כתוצאה
17 מהתאונה, לאחר שסימני החבלה בעיניה של התובעת חלפו. בחקירתה
18 הנגדית הדגישה כי על מנת לקשור בין קוצר ראייה לבין חבלה "...צריכים
19 להיות סימני קשים בעין ... של תזוזה של העדשה ושל גוף העטרה קדימה
20 והשתטחות של הלשכה הקדמית של העין, ירידה של לחץ התוך עיני וכל
21 מיני סימנים של בצקת ברשתית רגם בדמית ולא היו אצל התובעת שום
22 סימנים כאלה" (עמ' 5 ש' 10-13). למרות זאת, ביקשה התובעת, בסיכומיה,
23 "...לקשור בין בעיית קוצר הראייה לתאונה ולו במסגרת הנזק המיוחד" (ס'
24 77). טענה זו יש לדחות. הנני מקבל את חוות דעתה של ד"ר רונן, המנומקת
25 כדבעי ואת תשובותיה בחקירה הנגדית, אשר ביססו את מסקנותיה ובעניין
26 זה, מקובלות עליי טענות הנתבעות בסיכומיהן (ס' 43-47).

בתי המשפט

13

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

הנכות התפקודית:

התובעת טענה כי נכותה התפקודית הינה בשיעור 40% (נוכח טענתה ל-65% נכות רפואית). מנגד טענה הנתבעת כי לא נותרה לתובעת כל מגבלה תפקודית, בשל היות המחלה "פגיעה פנימית" (ס' 57, לסיכומיה) ולחילופין, הציעה להעמידה על שיעור של 5%.

הלכה פסוקה היא כי לנכות רפואית שנגרמה עקב התאונה, יש השלכה על כושר ההשתכרות ולעיתים נכות רפואית בשיעור מסויים, יכולה להשפיע על יכולת התפקוד של תובע מסויים, בשיעור גדול יותר מאשר על אחר (ע"א 3049/93 גירוגיסאן נגד רמזי, פ"ד נב(3), 792, 797 (1995)). אמת, באותם מקרים שעתידו המקצועי של התובע, בנכותו, אינו ברור, ובאין נתונים אחרים שיש בהם לסייע בקביעת הגריעה מכושר ההשתכרות עקב התאונה, יכול שיעור הנכות הרפואית לשמש מודד למידת הפגיעה בכושר ההשתכרות ואולם, במה דברים אמורים? מקום בו הנכות הרפואית משקפת גם את מידת הפגיעה בכושר התפקוד של התובע, אשר ברגיל ובהעדר טעם לסתור, משקפת גם את הפגיעה בכושר ההשתכרות (שם, עמ' 799). לפיכך, מקום בו מלמדות הראיות אחרת, אין להדרש להנחה, בדבר חפיפה בין הנכות הרפואית לתפקודית ואף אם קיימת מגבלה תפקודית מסויימת, מדובר ביכולת התפקוד הכללית ולא בהכרח בהשפעה שיש למגבלה התפקודית על כושר העבודה או לגריעה אפשרית מפוטנציאל השתכרותו, נושאים שיש לבחון לאחר מכן (שם, שם).

בענייננו, פרופ' בר-און, שממצאיו אושרו בחוות דעת ד"ר קליינמן, קבע כי "לדעתי לא סבלה טל מתקופות ממושכות או אפילו קצרות של ירידה בכושר פעילותה" (עמ' 4 לחוות הדעת). ד"ר קליינמן עצמו קבע כי למרות היות

בתי המשפט

14

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 התובעת חולה בסוכרת נעורים, שאינה מאוזנת - "נכון להיום כושרה
2 ותפקודה תקינים". התובעת הצהירה כי עליה להזריק אינסולין 4 פעמים
3 ביום ולבצע בין 4 ל-8 בדיקות דם ליום (ס' 14), וכי מדי פעם הינה סובלת
4 מהתכווצות שרירי הרגליים שאותם משחררים הוריה בעזרת עיסוי, וכן
5 מירידה בריכוז המקנה לה תוספת זמן בבחינות (ס' 17). בחקירתה, העידה כי
6 השתתפה בטיול שנתי בן שלושה ימים שכלל הליכה, ובו השתתפה בכל
7 הפעילויות, וכי היא משחקת כדורסל, רוקדת ומבצעת פעילות גופנית, יחד עם
8 אנשים בריאים במכון כושר בו היא מנויה (עמ' 11 ש' 27 – עמ' 12 ש' 16).
9 מהראיות עולה אפוא כי כיום השפעת סוכרת נעורים על תפקודה של
10 התובעת הינה מועטה, אם בכלל וזאת, בחלוף שבע שנים ויותר מאבחון
11 המחלה. מנגד, שני המומחים קבעו כי בעתיד צפויה החמרה במצב הרפואי
12 של התובעת, הגם שלא פירטו מה יהיו השלכותיה התפקודיות של ההחמרה
13 הצפויה. הצדדים לא פנו בשאלות ההבהרה, שיכלו לפזר מעט את הערפל
14 בעניין זה, ולא ניתן אפוא לקבוע, כיום, במדויק, את מידת השפעת המחלה
15 על כושר תפקודה ועל הגריעה האפשרית מיכולת השתכרותה, של התובעת,
16 בעתיד (ע"א 8/79 גולדשמיט נ' ארזי פ"ד לה(3) 399, 414; ת"א (באר-שבע)
17 411/84 פחימה נ' עשוש – פורסם בנבו). בנסיבות אלה, הנני סבור, כי יש
18 לקבוע את שיעור הגריעה מכושר השתכרותה, של התובעת והפיצוי שיש
19 לפסוק בעניין הפסדי שכר לעתיד, להלן, על דרך האומדנא ובסכום גלובלי,
20 בשים לב למכלול השיקולים הרלוונטים ובין היתר לשיעור נכותה הרפואית,
21 שהוסבה בתאונה ומגבלותיה התפקודיות, כיום ובעתיד, במועד הצפוי
22 להחמרה במצבה הרפואי ולהשלכה שתהיה למגבלה התפקודית העתידית, על
23 יכולת השתכרותה.
24
25 ומכאן, לגובה הנזק.

בתי המשפט

15

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

כאב וסבל:

1
2 נכותה הרפואית של התובעת תהינה בשיעור 40%. התובעת אושפזה למשך 4
3 ימים. התובעת עתרה, בסיכומיה, לסכום של 65,000 ₪ (ס' 101) והנתבעות
4 (בכפוף לטענתן לעניין העדר קשר סיבתי), לא חלקו עליו. לפיכך, ועל פי
5 הקבוע בתקנה 2(א) לתקנות הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים
6 בגין נזק שאינו נזק ממון), התשל"ו-1976, הנני מחייב את הנתבעת בפיצוי
7 בראש נזק זה, על פי טענת התובעת, בסיכומיה, בסך של 65,000 ₪.

הפסד השתכרות לעתיד:

8
9 התובעת הינה קטינה, כיום כבת 16. משמדובר בצעירה שטרם בחרה את
10 דרכה המקצועית הרי שבסיס השכר בעניינה הינו השכר הממוצע במשק
11 העומד על סך 7,340 ₪ (אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) ובניכוי מס
12 הכנסה – 6,800 ₪. לתובעת צפויה תקופת עבודה ממושכת של 47 שנה,
13 ממועד שחרורה משירות צבאי, בגיל 20 ועד גיל 67, הוא גיל הפרישה.
14 בנסיבות אלה, יש להדרש להערכה משוקללת וממוצעת של הפסדי השכר
15 העתידיים, הצפויים, לנוכח מגבלותיה התפקודיות, העתידיות, "**עם**
16 **הופעתם של סיבוכים ואסקולאריים**", אשר לבטח ישליכו, בשיעור
17 משמעותי, על יכולת השתכרותה, ממועד הופעתם הצפוי, בגיל 35 לערך ועד
18 לסיום תקופת חיי עבודתה. מאידך, יש להניח, כי עד לאותו מועד, לא יחול
19 שינוי מהותי, ביכולת תפקודה התקין, לאחר שחלפו למעלה מ- 7 שנים ממועד
20 אבחון המחלה. לפיכך, כשהנני נדרש להערכת שיעור הגריעה, הממוצע, הצפוי
21 מפוטנציאל ההשתכרות ולנוכח כל השיקולים שהובאו לעיל, הנני פוסק
22 לתובעת פיצוי גלובלי (בשיעור השווה לכ-60% מחישוב אקטוארי, בהיוון
23 כפול) ובסך של 425,000 ₪.

24

בתי המשפט

16

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

עזרה וסיעוד לעבר:

1 לטענת התובעת נעדר אביה מעבודתו לצורך הטיפול בה, לאחר התאונה,
2 בהמשך, נזקקה לעזרה בהתמודדות עם המחלה ובהסתגלות אליה, לרבות
3 עזרה בהזרקת אינסולין, ליווי לטיפולים ועזרה בלימודים ובנוסף, נדרשו
4 הוריה לשנות את התפריט המשפחתי, את סל הקניות, את אופן הבישול ואת
5 סדר יומם כדי להתאימו לצרכיה. התובעת הצהירה כי לאחר התאונה
6 **"...נשאיתי שבועיים בבית ואבי נשאר אתי"** וכי הוריה סייעו לה ותמכו בה,
7 העירו אותה בלילות לעשיית צרכיה וסייעו לה בהשלמת לימודיה (ס' 7, 9).
8 לתצהיר האב צורף כנספח "ו" כרטיס נוכחות בעבודתו לחודש התאונה –
9 אוגוסט 99'. בחקירתו הבהיר כי ככל הנראה ביום התאונה נכח בעבודה.
10 מדו"ח הנוכחות עולה כי האב נעדר מעבודתו בין 18-26 לאגוסט.
11

12
13 הלכה היא כי עזרה משפחתית לנפגע היא בת פיצוי. בנסיבות אלה, שעה
14 שהתובעת נעזרה בבני משפחתה בתקופה שלאחר התאונה **"... על בית**
15 **המשפט לעשות אומדן של הסכום המגיע כפיצוי נאות בעד העזרה שניתנת**
16 **על ידי בן הזוג או בני משפחה אחרים של הניזק ולפסוק סכום זה לטובת**
17 **הניזק"** (ע"א 93/73 שושני נ' קראוז, פ"ד כח(1) 277, 280 (1973); ע"א
18 142/89 גמליאל נ' אושיות חברה לביטוח בע"מ, תק-על 90(3), 683 (1990);
19 ע"א 5774/95 שכטר נ' כץ, תק-על 97(3), 919 (1997)). אמת, זכאותו של ניזוק
20 לפיצוי בגין עזרת קרוביו צומחת בנסיבות בהן פעולות הסיוע להן הוא זוכה
21 חורגות מעבר לנורמות המקובלות ביחסים שבין הקרובים לניזוק וכך קרה
22 בענייננו. (ע"א 810/81 לוי נ' מזרחי, פ"ד לט(1) 477, 493 (1985); ע"א 327/81
23 ברמלי נ' חפז, פ"ד לח(3) 580, 588 (1984)).
24

25 לפיכך ומכל האמור, לאחר ששקלתי את כל השיקולים הרלוונטיים, בעניין
26 מידת הסיוע והעזרה לה זכתה התובעת, בשים לב להיעדרותו של אביה

בתי המשפט

17

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 מעבודתו ולטיב העזרה לה נזקקה התובעת מהוריה, הנני קובע פיצוי, על דרך
2 האומדן, בסך של 10,000 ₪, כולל ריבית.

3

4 עזרה וסיעוד לעתיד:

5 התובעת עותרת לפיצוי בחישוב גלובלי ובסכומים גבוהים. יחד עם זאת, לא
6 הובאה תשתית ראייתית מספקת, לביסוס ולהוכחת הצורך בעזרה בעתיד
7 ומלבד האפשרות להחמרה עתידית במצבה הרפואי, שאף היא הובאה על דרך
8 טענה כללית, לא ניתן כל פירוט ולא הובאו נתונים מספיקים לקביעת היקף
9 הפיצוי. כלל הוא כי בתביעות לתשלום סכום כסף, על התובע להוכיח לא רק
10 את העובדה שנגרם לו נזק אלא גם להוכיח במידת וודאות סבירה את גובהו
11 (ע"א 1242/04 ש. גמליאל חברה לבניין ופיתוח בע"מ נ' ש. ארצי חברה
12 להשקעות בע"מ - פורסם בנבו). לשם עמידה בנטל הוכחה זה, ניתן, מקום בו
13 שווי הפיצוי איננו ברור מאליו, להעזר בחוות דעת מומחה ובענייננו, מומחה
14 שיקומי, אלא שהתובעת בחרה שלא לעשות כן ומשכך, יש לזקוף זאת
15 לחובתה. בנסיבות אלו, לנוכח שיעור הנכות הרפואית והעדר מגבלה
16 תפקודית, כיום אך מאידך, אפשרות ההחמרה העתידית במצבה הרפואי
17 והסיבוכים הצפויים והשפעתם האפשרית על תפקודה של התובעת, בשים לב
18 לגילה של התובעת ותוחלת חייה, הנני פוסק לה פיצוי בגין עזרה וסיעוד
19 לעתיד, על דרך האומדן, בסך גלובלי של 50,000 ₪.

20

21 הוצאות:

22 התובעת טענה להוצאות רפואיות בגין הזרקות אינסולין, משאבת אינסולין,
23 מערכת לבדיקת דם ומזרקים ובסך של כ-270 ₪ לחודש, ובנוסף הוצאות בגין
24 מזון מיוחד לחולי סוכרת בסך של כ-350-500 ₪ לחודש.

25

בתי המשפט

18

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 האב הצהיר כי עבור משאבת אינסולין שילמו ההורים דמי השתתפות עצמית
2 בסך 1,500 ₪, וכי ההוצאות הרפואיות עומדות על כ-270 ₪ לחודש והוצאות
3 המזון המיוחד הינן בין 350-500 ₪ לחודש, וכי ישנן והוצאות נוספות. (ס' 12-
4 10). עוד הצהיר כי "בשנה הראשונה לגילוי המחלה היתה טל מאושפזת
5 פעמיים והייתה במעקב רפואי אינטנסיבי, שחייב בדיקות מדי חודש,
6 שארכו יום שלם. כל יום כזה כרוך היה בעלות נסיעה, חניה ואובדן יום
7 עבודה" (ס' 14). בחקירתו הנגדית הבהיר האב כי ההוצאות הרפואיות
8 הנתענות הינן בגין ההשתתפות העצמית על התרופות שמקבלת התובעת.
9 לתצהירו צורפו שתי קבלות על סך 89 ₪ כל אחת, וקבלה בגין קניית מצרכי
10 מזון שונים.

11

12 משעסקינן בנוק מיוחד, על התובעת להוכיח בראיות את גובהו המדויק של
13 הנזק שנגרם לה, שכן "...הוכחת הנזק היא תנאי הכרחי אך לא מספיק
14 לקביעת הפיצוי. כשם שעל הנפגע להוכיח את הנזק שנגרם לו, כן מוטלת
15 עליו החובה להוכיח את הנתונים העובדתיים, מהם ניתן להסיק את הפיצוי,
16 דהיינו, את הערך הכספי של החזרת המצב לקדמותו. נפגע אינו יוצא ידי
17 חובתו בהוכחת הנזק, אלא עליו להניח אף תשתית עובדתית לקביעת שיעור
18 הפיצוי. אין להשאיר עניין אחרון זה לאומדנו של השופט" (דברי השופט
19 ברק, כתוארו אז, בע"א 355/80 אניסימוב בע"מ נ' מלון טירת בת שבע
20 בע"מ, פ"ד לה(2) 800, 808). דא עקא, התובעת לא הביאה ראיות של ממש
21 להוכחת סכומי ההוצאות הגבוהים הנתענים על ידה. זאת ועוד, לא הונחה
22 תשתית רפואית מספקת, להוכחת הצורך במזון מיוחד, והתובעת בחרה שלא
23 להפנות לד"ר קליימן שאלות הבהרה בעניין זה, וזאת יש לזקוף לחובתה.

24

25 בנסיבות העניין, בשים לב להוצאות הרפואיות בשל מחלת סוכרת נעורים
26 ולהוצאות הנסיעה לטיפולים, ומבלי ליתן משקל של ממש להוצאות בגין מזון

בתי המשפט

19

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 מיוחד, משלא הוכח הצורך הרפואי בו, הנני פוסק לתובעת פיצוי גלובלי בגין
2 הוצאות לעבר בסך של 12,000 ₪, כולל ריבית.
3
4 אשר לעתיד, התובעת טענה להוצאות בסכום חודשי של 2,000 ₪ ואולם, לא
5 הונחה תשתית ראייתית להוצאות בסכומים כה גבוהים. יחד עם זאת, נדמה
6 כי התובעת אכן תידרש להוצאות רפואיות מסויימות בעתיד. בעניין זה קבע
7 פרופ' בר-און כי "קשה לשער כעת במושגים כספיים עלות של טיפולים
8 נוספים, כגון דיאליזה, או הקרנות לייזר לעיניים או טיפולים בכלי דם,
9 כאשר ברור כמעט לחלוטין שאירועים אלה יתרחשו בעתיד הרחוק" (עמ' 4
10 לחוות דעתו). יחד עם זאת וככל שתידרש לטיפולים רפואיים, מרביתם יינתנו
11 לה, במסגרת היותה מבוטחת בקופת החולים. לפיכך, אין מקום להכיר,
12 בהעדר טעם של ממש, בהוצאות שיוצאו, שלא במסגרת הקופה (ע"א 6431/96
13 אן בר זאב נ' גומעה מוחמד פ"ד נב(3), 557, 570-571). מכאן, בשים לב
14 למקצת הוצאות רפואיות שיידרשו, שאינן מכוסות ע"י קופת החולים,
15 התשלום שיידרש בגין ההשתתפות העצמית לטיפולים המכוסים ולהחמרה
16 הצפויה במצבה, הנני פוסק לתובעת בגין הוצאות רפואיות בעתיד, על דרך
17 האומדן ובסך גלובלי של 25,000 ₪.

1. ריכוז הפיצויים:

- 22 לאור כל האמור לעיל, סכום הפיצויים, בגין ראשי הנזק, הינו כדלקמן:
- 23 א. כאב וסבל – 65,000 ₪.
- 24 ב. הפסד השתכרות לעתיד – 425,000 ₪.
- 25 ג. עזרה וסיעוד לעבר – סך של 10,000 ₪.

בתי המשפט

20

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

- 1 ד. עזרה וסיעוד לעתיד – סך של 50,000 ₪.
- 2 ה. הוצאות לעבר – סך של 12,000 ₪.
- 3 ו. הוצאות לעתיד – סך של 25,000 ₪.
- 4
- 5 סה"כ – 587,000 ₪.
- 6
- 7

ז. ניכויים:

- 9
- 10 בסיכומיהן (ס' 80-84), עותרות הנתבעות לניכוי סך של 5,000 ₪, בתוספת
- 11 מע"מ ששולם על פי המלצת בית המשפט (החלטה מיום 10/7/06, עמ' 33) וכן
- 12 הקפאה של סכום נוסף, בשל גמלת נכות כללית, שיתכן ותהא זכאית לו
- 13 התובעת, ככל שיקבע לה דרגת אי כושר על ידי פקיד תביעות במל"ל.
- 14
- 15 הנתבעות הדגישו כי הגם שבית המשפט עשוי לקבוע שאין גריעה מכושר
- 16 השתכרותה, בשיעור של 50% (כנדרש בס' 195 לחוק הביטוח הלאומי), נתון
- 17 המהווה תנאי נוסף לתשלום הגמלה, עשוי פקיד התביעות לקבוע "**לפחות**
- 18 **שיעור כזה**" (ס' 81, שם) ומכאן, שיש להקפיא את סכום הגמלאות המהוון
- 19 האפשרי וזאת, כדי לא להעמיד את הנתבעות בסיכון, בדבר פיצוי כפול.
- 20
- 21 אכן נכון, מקום בו נפגע איננו זכאי, בעת הפגיעה, ובעת הדיון לתביעתו
- 22 לפיצויי נזיקין נגד המזיק, לגמלאות, אך עתיד להפוך לזכאי, על יסוד הוראות
- 23 חוק הביטוח לאומי, לקצבת נכות "כללית", בהגיעו לגיל 18, כך שבעת הדיון
- 24 בתביעת הפיצויים לא קיבל הנפגע עדיין גמלאות וממילא לא קמה זכותו של
- 25 המל"ל לתבוע פיצוי על הגמלאות מן המזיק, נקט בית המשפט בדרך של

בתי המשפט

21

בית משפט השלום ירושלים א 012495/02
בפני: כב' השופט משה בר-עם תאריך: 24/1/08

1 הפקדת חלק מן הפיצויים עד לבירור תביעת הקטין במל"ל, בהגיעו לבגרות
2 (ע"א 311/85 אפראימוב נ' יעקב גבאי פ"ד מב(3), 191, ע"א 61/89 מדינת
3 ישראל נ. שלום אייגב (קטין) פ"ד מה(1), 580, ע"א 325/77 אברהם אסלן נ'
4 מדינת ישראל פ"ד לג(2), 309, קציר, "פיצויים בשל נזקי גוף", מהדורה
5 רביעית, פרק 403, עמ' 1184-1188). אולם, במה דברים אמורים? מקום בו
6 סבר בית המשפט שאכן מגיעות לנפגע גמלאות מהמל"ל ואלה לא שולמו,
7 שעה שהנפגע לא היה מסוגל לממש את זכויותיו, על פי הוראות החוק שם וכל
8 זאת, בטרם נפסק הדין בתביעתו לפיצויים (ע"א 325/77, ע"א 311/85, לעיל).
9 לפיכך, מקום בו מצא בית המשפט, כי נכותו של הנפגע לא תזכה אותו
10 בגמלאות בבוא העת, בין היתר בשל כך כי נכותו התפקודית נמוכה מנכותו
11 הרפואית (ת.א. (חיפה) 707/90 יצחק בן אבו נ. כלל חברה לביטוח בע"מ תק-
12 מח 194(1), 568), סירב "להקפיא" סכום השווה לגמלאות, בשל נכות כללית,
13 שהנפגע יכול לקבל (שם).

14
15 בענייננו, אין לקבל את טענת הנתבעות, לפיה יש מקום "להקפיא" את סכום
16 הגמלאות הצפוי, לכאורה, לנוכח האפשרות התאורטית, בדבר קביעת
17 זכאותה של התובעת לגמלת נכות, בהגיעה לגיל 18 ובשל קביעת אי כושר
18 בדרגה המזכה אותה על פי הוראות חוק הביטוח הלאומי. כפי שקבעתי, אין
19 לתובעת כיום כל בעיה תפקודית ולא סביר, על יסוד מכלול הראיות שהובאו
20 בפניי, כי בעת הגיעה לבגרות, יקבע פקיד התביעות במל"ל, כי קיימת גריעה
21 מכושר השתכרותה, בוודאי לא בשיעור המזכה אותה בגמלת נכות. לשון
22 אחר, אין להדרש להנחה היפוטטית וספקולטיבית שכך יקבע, שכן "...הנחה
23 כזו מעוררת מניה וביה את החשש הממשי כי אם לא תחול החמרה כאמור
24 (ובענייננו, אם לא יקבע שיעור גריעה מיכולת ההשתכרות של 50% לפחות -
25 ס' 195 לחוק הביטוח הלאומי - מ.ב.), ימצא עצמו המערער - הניזוק בפני
26 שוקת שבורה וללא אפשרות, ולו רעיונית - אקטואלית, לקבל פיצוי ממקור

בתי המשפט

22

א 012495/02

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 24/1/08

בפני: כב' השופט משה בר-עם

1 כלשהו לצורך הטבת נזקיו" (ע"א 2228/05 חיימוב סטניסלב נ' מנורה חברה
2 לביטוח בע"מ – פורסם בנבו).

3

4 זאת ועוד, "...הנתבעים אינם יכולים להינות משני עולמות: גם לטעון
5 (ולזכות בטענה זו) שהפסד השתכרות החודשי הצפוי למערערת הוא פחות
6 מ- 50% מכושר השתכרותה לולא התאונה (וכפי שטענו הנתבעות, בענייננו -
7 מ.ב.) וגם לבקש שינוכו גמלאות על פי פרק ו' 2 לחוק, בהתבסס על ההנחה
8 שצפוי שיגרם לה הפסד כושר השתכרות העולה על 50% מכושר השתכרותה
9 "לולא התאונה" (ע"א 66/87 מזרחי נ' בן יהודה תק-על 489, (133).

10

11 כך לעניין גמלת הנכות וכך גם לעניין קצבת שירותים מיוחדים. תקנה 3
12 לתקנות הביטוח הלאומי (מתן שירותים מיוחדים לנכים) (להלן: "התקנות")
13 קובעת כי קצבת שירותים מיוחדים תשולם, בתנאים ובשיעורים הקבועים
14 בתקנות, ל"נכה התלוי בעזרה רבה מהזולת בביצוע רוב פעולות היומיום ברוב
15 שעות היממה או הזקוק להשגחה מתמדת", או לנכה בעל תלות גבוהה אף
16 יותר, כמפורט בתקנה. תקנה 1 לתקנות נקבע כי "השגחה" הינה "השגחה
17 ופיקוח על הנכה למניעת סכנה לעצמו ולאחרים" וכי "פעולות יום יום" הינן
18 "פעולות לבישה, אכילה, שליטה בהפרשות, רחצה, ניידות עצמית בבית
19 והקשור בהן". בענייננו, לא הובאה כל ראיה לכך שהתובעת תלויה "במידה
20 רבה" בעזרת הזולת בביצוע "רוב פעולות יום-יום, ואף חוות דעת המומחה
21 אינה תומכת בטענה זו. אין אפוא מקום "להקפאה", בגין קצבת שירותים
22 מיוחדים.

23

24

25

26

בתי המשפט

23

בית משפט השלום ירושלים
בפני: כב' השופט משה בר-עם
א 012495/02
תאריך: 24/1/08

ח. סוף דבר:

הנתבעות ישלמו לתובעת סך של 587,000 ₪ ובתוך 30 יום. כמו כן, הנני מחייב את הנתבעת, לשלם לתובעת, את הוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד בשיעור של 13%, בתוספת מע"מ כחוק. מסכום זה, ינוכה סך של 5,000 ₪ בצירוף שכ"ט ומע"מ ששולם ובתוספת ריבית כחוק.

בשל היות התובעת קטינה, יופקד סכום פסק הדין, למעט ההוצאות ושכ"ט עו"ד, בחשבון בנק, על שם התובעת ויושקע בתוכנית חיסכון, או בפקדון נושא ריבית ועל פי הנחיות האפוטרופוס הכללי או החלטת בית המשפט לענייני משפחה ועד לגיל בגרותה.

ניתן היום י"ז בשבט, תשס"ח (24 בינואר 2008) בהעדר הצדדים

בר-עם משה, שופט

בית המשפט השלום בירושלים
אני מאישך
שהנתק זה נכון ומתאים למקור
תאריך 24.1.08
83
מוזכר ראשי